

Konsekvensutredning for Junkerdal – Balvatn

Delutredning Kraftressurser

Rapport 3/2003

Fylkesmannen i Nordland

FYLKESMANNEN I NORDLAND**Miljøvernavdelingen***tlf. 75 53 15 80 fax 75 53 16 80***RAPPORT**

Nr. 3/2003

ISBN NR: 82-995844-5-0	TILGJENGELIGHET Åpen	DATO: Februar 2003 SIDETALL: 11 OPPLAG: Internett: www.miljostatus.no\nordland
FORFATTER: Bjørn Godal		
PROSJEKTUTFØRELSE Fylkesmannen i Nordland, miljøvernavdelingen		
SAMMENDRAG Rapporten er en delutredning for kraftressurser i konsekvensutredningen for etableringen av en nasjonalpark i Junkerdal-Balvatnområdet. Delutredningen vurderer konsekvensene av et vern og konsekvensene hvis nytt vern ikke blir gjennomført.		
EMNEORD NORSK <ul style="list-style-type: none"> • Naturvern • Konsekvensutredning • Verneforslag • Nasjonalpark • Junkerdal - Balvatn • Vannkraft 	KEYWORDS ENGLISH <ul style="list-style-type: none"> • Nature Conservation • Environmental impact assessment • Protection proposal • National park • Junkerdal-Balvatn • Hydro electric power plant / water power 	
Roar Høgsæt fylkesmiljøvern sjef	Gunnar Rofstad seksjonsleder - arealforvaltning	
RAPPORTNR. OG TITTEL Rapport nr. 3/2003 Konsekvensutredning for Junkerdal – Balvatn: Delutredning Kraftressurser		

Forsidefoto: Oskar Puschmann

Sammendrag

Dagens situasjon

Innenfor utredningsområdet er ingen vatn regulert. I planområdet er vatna Balvatnet og Dorrovatnet regulert. Videre er de nærliggende vatna Kjelvatnet og Lomivatnet regulerte kraftmagasiner. Reguleringssonen er henholdsvis 7 m i Balvatnet, 4 m i Dorrovatnet, 13 m i Kjelvatnet og 59 m Lomivatnet.

Prosjekt i Samla plan for vassdrag Kategori 1 – Bal 13

Innenfor utredningsområdet er det et prosjekt i Samla Plan for vassdrag, kategori 1 (prosjekter som det kan søkes konsesjon på). Dette er Bal 13. Prosjektet kan produsere 76 GWh. Prosjektet innebærer en overføring av vann fra Nennavatn til Nedre Sølvbakkvatn, med en overføringstunnel på 500 m. Overføringen vil redusere vannføringen i Beritelva og øke vannføringen i Rosnavassdraget. Samlet vil et nedslagsfelt på ca 20 km² bli overført. Videre er det skissert en ny tunnel fra Vuoppilukta i Balvatnet til Risvatnet. En slik overføring vil utnytte et fall i Balvasselva som pr. i dag ikke benyttes til kraftproduksjon og derved gi en mer effektiv utnyttelse av vannmagasinet i Balvatnet. Den representerer ingen endring av reguleringshøydene i Balvatnet. Både vannvei og kraftstasjon er skissert lagt i fjell. På tilløpstunnelen vil Dorroelva tas inn. Det er ikke foreslått noen endring i reguleringshøydene på Dorrovatnet. Prosjektene ligger i økonomiklasse 3.

Minikraft i Bleikneselva

Prosjektet er spilt inn av Bleiknes grunneierlag. De ønsker å utnytte vatnet i elva med små reguleringer av vatna Seidivatn, Krokvatnet, Rundvatnet og Nevergamlivatnet. Ut over dette foreligger det sparsomme opplysninger.

Minikraft i Solvågbekken

Prosjektene er spilt inn av Junkerdal Nordre grunneierlag. For begge de aktuelle prosjektene i elva skisseres det et uttak på 10-12% av middelvannføringen. Prosjektene er tenkt gjennomført med rørgate i dagen. Det er behov for å lage en inntaksdam. Kraftstasjonen vil bli plassert ned mot bebyggelsen på kote 225.

Som alternativ 1 ønsker de å utnytte vannet i elva fra kote 675 moh, med rørgate på østsida av elva. Dette vil gi et samlet fall på 425 m. For alternativ 2 er det skissert en løsning med vanninntak på kote 400 moh. Også denne med rørledning på østsida av elva. Dette vil gi et samlet fall på ca 175 m. Utbyggingsplanene sees i sammenheng med behovet for å få opprustet det eksisterende vannverket tilknyttet bekken.

Klipåga er ikke vurdert. Dette fordi innspillet fra Statskog som sitter på fallrettighetene, ikke berører utredningsområdet.

Konsekvenser av 0-alternativet

Nennadelen av Bal 13 er vurdert som lite sannsynlig gjennomførbar ut fra gjeldende politiske føringer. Det samme gjelder det lengste alternativet i Solvågbekken. Fordi Saltdalselva med sideelver er vernet mot kraftutbygging gjennom verneplan IV, setter vannressursloven en stopper for reguleringene som er skissert i Bleikneselva. Uten et vern er overføringen av Balvatnet til Risvatnet og det korteste alternativet av utbygging i Solvågbekken vurdert som aktuelle.

Konsekvenser av et vern

Utbyggingen av Nenna i Bal 13 vil ikke kunne gjennomføres. Ny tunnel mellom Balvatnet og Risvatnet berører ikke utredningsområdet direkte. Gjennomføringen av dette berører bare utredningsområde hvis det er behov for installasjoner på bakkenivå (for eksempel luftesystemer og inntakshus). Et vern vil kunne vanskeliggjøre plasseringen av disse. Et vern i utredningsområdet kan også vanskeliggjøre anleggsarbeidet (for eksempel på grunn av behovet for transport, riggområde m.v.). Fordi prosjektene ligger i samla plan kategori 1 og økonomiklasse 3 vurderes et vern å ha middels store negative konsekvenser for begge prosjektene i Bal 13, dette til tross for at Nennaprojektet vurderes som sannsynlig ikke gjennomførbart i 0-alternativet.

Et vern vil ikke påvirke muligheten for å bygge ut Bleikneselva, da dette prosjektet ikke vil kunne gjennomføres uavhengig av vernet. Uten regulering faller dette prosjektet utenfor utredningsområdet.

Utbyggingsalternativ 1 i Solvågbekken vil ikke kunne gjennomføres med et vern. Prosjektet er uavhengig av et vern vurdert som sannsynlig ikke gjennomførbart med bakgrunn i den nye vannressursloven og dagens sentrale politiske føringer. Vernet er derfor ikke vurdert til å ha noen konsekvenser for prosjektet. Alternativ 2 berøres ikke av utredningsområdet. Et eventuelt vern vil derfor ikke påvirke dette.

Forslag til avbøtende tiltak

Utyggingen av Nenna ses på som uforenlig med vern. Utreder kan derfor ikke se at det er mulig å foreslå avbøtende tiltak i forhold til dette prosjektet. For ny overføringstunnel fra Balvatnet til Risvatnet vil det være to muligheter. Det ene er at forskriften åpner for at man kan gjøre mindre inngrep i samband med byggingen av en tunnel. Et annet alternativ vil være å avgrense det framtidige verneområdet slik at det ikke kommer i berøring med tunnelen.

Siden det lengste alternativet i Solvågbekken vurderes som sannsynlig ikke gjennomførbart og det korteste alternativet ligger utenfor, foreslås det ikke avbøtende tiltak i forhold til dette prosjektet.

Innhold

INNLEDNING	1
METODE	2
<i>Definering av temaet</i>	2
<i>Gjennomføringen av utredningsarbeidet</i>	2
BESKRIVELSE KRAFTUTBYGGING	3
<i>Dagens situasjon</i>	3
<i>Plansituasjonen</i>	3
VIRKNINGEN AV 0-ALTERNATIVET	5
<i>Plansituasjon</i>	5
<i>Hytter</i>	5
<i>Reindrift</i>	6
<i>Gruvedrift/Massetak</i>	6
<i>Skogbruk</i>	7
<i>Kjørespor/veier for motorisert transport</i>	7
KONSEKVENSVURDERING 0-ALTERNATIVET	8
VIRKNINGER AV ET VERN ETTER NATURVERNLOVEN	8
KONSEKVENSVURDERING ET VERN ETTER NATURVERNLOVEN	8
OPPSUMMERING OG AVBØTENDE TILTAK	8
<i>Oppsummering</i>	8
<i>Avbøtende tiltak</i>	9
KILDER	10

Innledning

Arbeidet med bruks- og verneplan for Junkerdal-Balvatn innebærer mest sannsynlig etablering av en nasjonalpark i deler av utredningsområdet. Verneformen naturreservat eller landskapsvernområde kan være aktuelt for avgrensa områder. Utredningsområdet for vern er 1000km². Det er dette tiltaket som utløser plikten til å lage en konsekvensutredning.

Opprettelsen av nasjonalparker skjer for å bevare større urørte eller i det vesentlige urørte eller egenartede eller vakre naturområder. For å sikre verdiene legges det restriksjoner på ulike aktiviteter. Så også utnyttelsen av kraftressurser. Kraftutbygging vil ikke være aktuelt i områder som blir vernet etter naturvernloven. Gjennom utredningsprogrammet er det sagt at følgende skal gjennomføres:

Kraftressurser

1. Utredninga skal kort beskrive utbyggingsprosjekt i samla plan kategori 1 knytta til Balvatnet og eventuelle konkrete, planlagte mini- og mikrokraftverk i utredningsområdet. Det er kun aktuelt å ta opp problemstillinger knytta til konkrete, planlagte prosjekter i utredningsområdet på grunnlag av dagens kunnskap. Eventuelle prosjekt knytta til verna vassdrag, vil kun bli utredet dersom de ligger innenfor rammene som er satt i disse vassdragene. Av konkrete planlagte prosjekter er det kun utbyggingsplanene for fallstrekningen fra Balvatnet til Kjelvatnet (Samla plan kategori I) som er nevnt i innkomne innspill. I tillegg ligger planene om utbygging av Beritelva i Samla plan kategori I. Disse prosjektene er fra 1984. Foreliggende vassdragsrapporter og samla plan behandlinga av vassdragene gir en grundig gjennomgang av aktuelle prosjekt. Det er likevel klart at flere av rapportene er av eldre dato. Eventuelle nye vurderinger av prosjektets tekniske og økonomiske løsninger og en vurdering av aktualiteten av de ulike prosjektene, må gjøres av aktuelle utbyggere. Det har ikke kommet innspill på konkrete planer om mini- og mikrokraftverk. Fylkesmannen anbefaler at utredninga legges på et overordna nivå.
2. Utredninga skal belyse konsekvensene av 0-alternativet og et eventuelt vern får aktuelle prosjekt som kan søke konsesjon (prosjekt i Samla plan kategori I). I tillegg vil konsekvensene for eventuelle konkret planlagte og økonomisk interessante mini- og mikrokraftverk i utredningsområdet utredes. Knytter det seg spesielle konsekvenser til avgrensa områder innenfor utredningsområdet, så skal dette belyses.
3. Utredninga skal foreslå avbøtende tiltak, herunder avgrensningssendringer, i forhold til de eventuelle negative konsekvensene som framkommer i punkt 2.

Det såkalte 0-alternativet innebærer at ytterligere vern ikke gjennomføres. Det vil si at dagens plantelivsfredning opprettholdes. 0-alternativet tar altså utgangspunkt i dagens situasjon og den påregnelige utviklingen. Påregnelig utvikling legger dagens arealplaner i Fauske og Saltdal kommuner til grunn. Samtidig tas det hensyn til brukerinnspill som er forenlige med gjeldende arealplaner. Generelt sies det at man i behandlinga av 0-alternativet i vernesaker minimum skal ta hensyn til utviklingen frem til vernetidspunktet (2-3 år).

Metode

Definering av temaet

Utredningen skal beskrive kraftressursene i utredningsområdet. I dette legges det en beskrivelse av aktuelle kraftprosjekter. Som aktuelle regnes prosjekter i samla plan kategori 1 og mini- og mikro kraftverksprosjekter som er spilt inn fra grunneiere (også Statskog). For at prosjektene skal bli vurdert, må de ligge helt eller delvis innenfor utredningsområdet. Prosjekter som er spilt inn av andre enn de som sitter på fallrettighetene er ikke tatt med.

Gjennomføringen av utredningsarbeidet

Registreringer/Datainnsamling

Datainnsamling er gjort ved gjennomgang av Samla plan for vassdrag og innspill som har kommet gjennom den pågående prosessen. Videre har det vært kontakt med Norges Vassdrags og energidirektorat (NVE) for å få deres vurdering av prosjektene.

Beskrivelse av prosjektene

Det vil bli gitt en kort beskrivelse av prosjektene. Videre ligger det klare nasjonale, politiske føringer i forhold til vasskraftutbygging. Det vil bli gitt en kort vurdering av hvorvidt de ulike prosjektene er forenelige med disse. For de underliggende punktene vil prosjekter som eventuelt ikke er gjennomførbare, bli holdt utenfor videre vurdering.

Verdivurdering

For verdivurdering vil økonomiklasse bli benyttet for de utbyggingene som er berørt av Samla plan for vassdrag. For minikraftverkene er ikke økonomien kalkulert. Med bakgrunn i dette og at innspillene er løselig utformet, ser vi ikke at det vil være riktig å anslå verdien av disse.

Fastsettelse av virkning

I utredningen beskrives virkningen av 0-alternativet og et eventuelt vern. Det vil ikke være mulig å kombinere et vern etter naturvernloven med kraftutbygging på det samme arealet. For utbygginger som ligger delvis innenfor og delvis utenfor, vil reduserte utbygginger være aktuelt. Vurderingen av virkning er derfor gjort på grunnlag av kriteriesettet gjengitt i tabell 1.

Tabell 1: Grunnlag for vurdering av virkning

Virkninger	Kriterier
Betydelig negative	Utbyggingen kan ikke gjennomføres
Negative	Utbyggingen kan skje med visse endringer
Begrensa negative	Utbyggingen vanskeligjøres
Ingen virkning	Utbyggingen påvirkes ikke

Fastsettelse av konsekvens

Konsekvensen er et uttrykk hvilken betydning en gitt endring har. Dette kommer fram ved at man vurderer hvor store verdier som blir berørt av tiltaket og hvilken virkning dette tiltaket har. Sammenhengen er gjengitt i tabell 2:

Tabell 2: Kriterier for vurdering av konsekvens

Tiltakets virkninger for kraftutbygging			
Områdets verdi	Betydelig negative	Negative	Begrenset negative
Mulig gjennomførbar og økonomiklasse bedre enn 4	----	---	--
Mulig gjennomførbar og økonomiklasse dårligere enn 3, eller økonomi ikke vurdert	---	--	-
Sannsynlig ikke gjennomførbar, men i samla plan kategori 1	--	-	0
Sannsynlig ikke gjennomførbar	0	0	0

---- Svært store negative konsekvenser
 --- Store negative konsekvenser
 -- Middels store negative konsekvenser
 - Små negative konsekvenser
 0 Ubetydelige/ingen konsekvenser
 + Positive konsekvenser

Beskrivelse kraftutbygging

Dagens situasjon

Det er ingen kraftutbygging i utredningsområdet. De nærliggende vatna Balvatnet, Dorrovatnet, Kjelvatnet og Lomivatnet er alle regulerte kraftmagasiner. Reguleringssonen er henholdsvis 7 m i Balvatnet, 4 m i Dorrovatnet, 13 m i Kjelvatnet og 59 m Lomivatnet.

Plansituasjonen

Figur 1 viser hvor de ulike kraftutbyggingsprosjektene er lokalisert.

Figur 1: Kartet viser plasseringen av de ulike prosjektene som er vurdert. Mørk blå strek viser prosjekter behandlet i Samla plan for vassdrag. Lys blå strek er minikraftverk. Brun strek avgrensner utredningsområdet

Beskrivelse av Bal 13 i samla plan

Innenfor utredningsområdet er det et prosjekt i Samla Plan for vassdrag, kategori 1 (prosjekter som det kan søkes konsesjon på). Dette er Bal 13. Prosjektet kan produsere 76 GWh. Prosjektet innebærer overføring av vann fra Nennavatn til Nedre Sølvbakkvatn, med en overføringstunnel på ca 500 m. Overføringen vil redusere vannføringen i Beritelva og øke vannføringen i Rosnavassdraget. Samlet vil et nedslagsfelt på ca 20km² bli overført. Videre er det skissert en ny tunnel fra Vuoppilukta i Balvatnet til Risvatnet, med en ny kraftstasjon. Denne representerer ingen endring av reguleringshøydene i Balvatnet, men en mer effektiv

utnyttelse av vatnet fra Balvatnmagasinet. Både vannvei og kraftstasjon er her skissert lagt i fjell. På tilløpstunnelen vil Dorroelva tas inn. Det er ikke foreslått noen endring i reguleringshøydene på Dorrovatnet. Prosjektene ligger i økonomiklasse 3.

Vurdering av gjennomføring

Det er et sentralt politisk mål å unngå nye vassdragsinngrep i villmarksprega områder (St. meld.nr. 37; 2000-2001, Om vasskrafta og kraftbalansen). Overføringen av Nenna vil komme i sterk konflikt med dette. I tillegg vil overføringen påvirke områder med store fritidsfiskeinteresser og områder med rike bestander av våtmarksfugl. Videre har ikke aktuell kraftutbygger, Salten kraftsamband, spilt inn prosjektet i den pågående prosessen. Denne delen av prosjektet vurderes derfor som sannsynlig ikke gjennomførbar.

Overføringen fra Balvatnet til Risvatnet, vil gi små synlige inngrep. Samtidig berører overføringstunnelen kun allerede utbygde vassdrag. Denne delen av prosjektet vurderes derfor som mulig gjennomførbar.

Beskrivelse av minikraft i Bleikenselva

Prosjektet er spilt inn av Bleiknes grunneierlag. De ønsker å utnytte vatnet i elva med små reguleringer av vatna Seidivatn, Krokvatnet, Rundvatnet og Nevergamlivatnet. Ut over dette foreligger det sparsomme opplysninger.

Vurdering av gjennomføring

Etter den nye vannressursloven skal det ikke tillates regulering av vatn i samband med kraftutbygging i verna vassdrag. Saltdalsvassdraget med sideelver, herunder Bleikneselva er varig verna mot kraftutbygging. Det er derfor ikke aktuelt å gjennomføre prosjektet slik det er spilt inn. En utbygging uten regulering, må utnytte fallet i elva. De delene av elva som berører utredningsområdet, har lite fall, og vurderes derfor ikke som aktuelle for en slik utbygging. En aktuell utbygging av elva vil ut fra dette ikke berøre utredningsområdet. Den vil derfor ikke bli behandla videre her.

Beskrivelse av minikraft i Solvågbekken

Prosjektet er spilt inn av Junkerdal Nordre grunneierlag. For begge de aktuelle prosjektene i elva skisseres det et uttak på 10-12% av middelvannføringa. Prosjektene er tenkt gjennomført med rørgate i dagen. Det er behov for å lage en inntaksdam. Kraftstasjonen vil bli plassert ned mot bebyggelsen på kote 225.

Som alternativ 1 ønsker de å utnytte vannet i elva fra kote 675 moh, med rørgate på østsida av elva. Dette vil gi et samlet fall på 425 m. For alternativ 2 er det skissert en løsning med vanninntak på kote 400 moh. Også denne med rørledning på østsida av elva. Dette vil gi et samlet fall på ca 175 m. Utbyggingsplanene sees i sammenheng med behovet for å få opprustet det eksisterende vannverket tilknyttet bekken.

Vurdering av gjennomføring

Fylkesmannen har i brev datert 01.12.98 gitt en foreløpig uttalelse til en eventuell utbygging av Solvågbekken. I denne gis følgende vurdering "Vi regner uansett med at det øverste inntaket i Solvågbekken vil bli liggende innenfor det området som er foreslått som nasjonalpark i nasjonalparkplanen, Dette alternativet vil dessuten ligge i et område som i dag er uten tyngre tekniske inngrep. Vi kan derfor ikke anbefale vider prosjektering av alternativ 1 med inntak i Solvågbekken ved kote ca 675. Vi regner det som overveiende sannsynlig at dette alternativet må regnes å være i strid med allmenne interesser." Videre heter det om alternativ

2: ”Alternativ 2 med inntak i Solvågbekken ved kote ca 375-400 vurderer vi til å ligge utenfor en ev. framtidig nasjonalpark. Vi legger videre vekt på at de nedre delene av Solvågbekken har vært / er i bruk som lokalt vannverk, og at denne delen av vassdraget dermed er påvirket av noe tekniske inngrep fra før. Dette alternativet vurderes fra vår side ikke å være i strid med allmenne interesser. Vi har derfor ingen merknader til at det jobbes videre med dette alternativet.”

Den 21.12.00 ble fredningen av Junkerdalsura naturreservat vedtatt. Grensa for reservatet følger Solvågbekken i høydeintervallet som er aktuelt inntakspunkt i alternativ 2. Forskriften gir ikke åpning for bygging av inntaksdam. Ved vurderinga av alternativet under, er det derfor en forutsetning at inntaksdammen ikke vil berøre reservatet.

De vurderingene som er lagt til grunn i svarbrevet 01.12.98, ligger inne i forsterket form i den nye vannressursloven. Videre er det klart at St. meld.nr. 37 (2000-2001) ytterligere har forsterket føringene som legges til grunn for vurderingene omkring kraftutbygging som reduserer mengden villmarksprega områder.

Vurderingene gitt i brevet av 01.12.98 videreføres derfor i denne utredninga. Alternativ 1 vurderes som sannsynlig ikke gjennomførbar, mens alternativ 2 vurderes som mulig gjennomførbart (med forutsetningen at det ikke berører reservatet).

Virkningen av 0-alternativet

Plansituasjon

De sørlige og østlige delene av utredningsområdet er vernet som plantefredningsområde (Junkerdal/Balvatn plantefredningsområde). Resten av arealet er lagt ut som LNF-områder i kommuneplanens arealdel. I LNF-områder er det kun tillatt med bruk som ikke er til hinder for tradisjonell utnyttelse av området til landbruksformål. Utredningsområdet i Fauske kommune har status som LNF-område hvor spredt hyttebygging ikke er tillatt.

De delene av utredningsområdet som ligger i Saltdal kommune og som ikke er vernet har status som LNF-område i kommuneplanen.

Virkning

Dagens plansituasjon gir ikke åpning for utbygging av kraftutbyggingsprosjektene. Før en eventuell utbygging, må det derfor skje en omdisponering av gjeldende planer. Dagens plansituasjon må derfor sies å ha begrenset negativ virkning.

Hytter

Dagens situasjon

I nærområdene omkring utredningsområdet er det ca 1000 hytter. I utredningsområdet er det i dag ca 120 bygninger av disse er ca 100 private hytter. De største konsentrasjonene er ved Villumsvatnet og Skuortajavri, Furuhaugen og områdene nord for Vassbotn. Videre er det en del hytter vest for Solvågtinden. Det er ingen hytter med innlagt strøm eller vann i området. Standarden ellers varierer fra gammel til normal moderne standard. Både grunneieren Statskog og Saltdal kommune har satt et maksimalt areal på hytte med uthus til 80 m². Det er derfor ingen store hytter.

Ved Muorkivatnet og Balvatnet ligger flere naust som er ominnredet. Disse fungerer i dag i praksis som hytter. De fleste av disse ligger utenfor utredningsområdet.

Plansituasjonen

For planer fastlagt etter plan- og bygningsloven, se over. I arbeidet med bruks- og verneplanen har det kommet innspill på flere hytteområder. I dette arbeidet tar vi utgangspunkt i de områdene en kommunal arbeidsgruppe i Saltdal mener er aktuelle. Av disse berører 7 områder utredningsområdet.

Virkning

Temaet påvirker ikke de aktuelle kraftutbyggingsprosjektene.

Reindrift

Dagens situasjon

Balvatn reineitedistrikt er ifølge det siste ressursregnskapet fra reindriftnæringa på 1932 km² og har to konvensjonsområder på til sammen 227 km². Det er således både norsk og svensk reindrift i distriktet. Reindriften har flere anlegg i området. Fra Skaiti til sørenden av Balvatnet går det et reingjerde gjennom Argaladdalen som avgrenser konvensjonsområdet mot vest. Skillegjerdet fra østsiden av Balvatnet rett østover til riksgrensen deler konvensjonsområdet mellom Luikta-Mvas og Semisjaur-Njarg samebyer. Luokta-Mavas har ikke brukt det nordlige området på noen år. I dag er det to brukere på norsk side med ca. 1000 rein, i tillegg til den svenske reinen som beiter her om sommeren. På Skoddefjellet har reinbeitedistriktet gjerdeanlegg for samling av reinsdyr. Bruk av terrengkjøretøy på sommerstid har også satt noe spor i terrenget. Vegetasjonen er stedvis beitepreget.

Plansituasjonen

Det foreligger ingen kjente planer om vesentlige endringer i drifta. Det er i arbeidet med ny reinbeitekonvensjon ikke ytret behov for nye gjerder eller hytter i området.

Virkning

På grunn av interessemotsetning vanskelig gjør reindriften utbygging av de aktuelle kraftutbyggingsprosjektene. Dette gjelder spesielt Bal 13. Reindriften må derfor sies å ha bergrensa negativ virkning for dette prosjektet.

Gruvedrift/Massetak

Dagens situasjon

Det er ingen pågående gruvedrift eller prøvedrift i utredningsområdet. I Sulitjelmaområdet har det vært drevet omfattende letevirksomhet som har satt tydelige spor innenfor utredningsområdet. I området rundt Kong Oskar, øst for Balvasselva er det tydelige kjørespor og spor etter leting. På vestsida av Balvasselva er det også klare spor etter leteaktivitet. I områdene vest for Dardi, nord for Nennavatnet og i Stålberget er det tydelige spor, både i form av huler i fjell, gjenlagte boreprøver og ”jernskrammel”.

Plansituasjonen

Det foreligger ingen konkrete planer om drift i området. Gjennom planarbeidet har det kommet innspill om driftsmuligheter på kobber i områdene vest for Balvasselva og gull på østsiden av det samme vassdraget. Det er uklart om det vil være aktuelt med dagbrudd eller underjordisk drift. Begge prosjektene berører utredningsområdet.

I sør har det kommet innspill om uttak av skifer. Aktuell drift på skiferen er dagbrudd. Driften vil starte opp ved Skaitiveien. Skiferåra går opp mot Stor-Graddis og videre mot Sverige. Det er uklart hvor langt øst det er aktuelt å drive skiferen.

Ved svenskegrensa er det et grustak som har vært drevet tidligere. Forekomsten er liten, men av god kvalitet.

Virkning

Temaet påvirker ikke de aktuelle kraftutbyggingsprosjektene.

Skogbruk

Dagens situasjon

Det er lite hogstaktivitet i utredningsområdet i dag. I tiltaksplan for skogbruket for Fauske og Saltdal er det dessuten bare i svært beskjedne grad økonomisk drivbare arealer innenfor utredningsområdet, med unntak av sørsiden av Skaitiaksla, nederst i Knallerdalen og noen mindre arealer i Storengdalen.

Plansituasjonen

Fra grunneierne i Saltdal er det kommet innspill om skogarealer innenfor utredningsområdet som anses som drivbare, i hovedsak for vedhogst og vedproduksjon. Dette gjelder områdene rundt Ingeborgvatn, øverst i Børådalen, øst og nord for Vassbotn, Vassbotnfjell, Storengdalen og Evenesdal og i lia øst for Skaiti. I tillegg er området på sørsiden av Skaitiaksla spilt inn som viktig for uttak av tømmer.

Virkning

Temaet påvirker ikke de aktuelle kraftutbyggingsprosjektene

Kjørespor/veier for motorisert transport

Dagens situasjon

Det er ingen bilveier innenfor utredningsområdet.

Plansituasjonen

Det er ikke planlagt noen veier inn i utredningsområdet.

Virkning

Temaet påvirker ikke de aktuelle kraftutbyggingsprosjektene.

Konsekvensvurdering 0-alternativet

Tabellen under gir en gjennomgang av vurderte konsekvenser av 0-alternativet. Metoden er gjennomgått i metodekapitlet. Kun de tiltakene som gir virkning er tatt med i tabell 3.

Tabell 3: Konsekvenser av 0-alternativet

Tiltak	Sted	Virkning	Konsekvens
Plansituasjon	Overføring Nenna	bg	0
	Overføringstunnel Balvatnet til Risvatnet	bg	--
	Solvågbekken alt 1	bg	0
	Solvågbekken alt 2	bg	-
Reindrift	Bal 13	bg	--

P – positiv, bg – begrenset negativ, n – negativ, bn – betydelig negativ
 ---- Svært store negative konsekvenser, --- Store negative konsekvenser, -- Middels store negative konsekvenser, - Små negative konsekvenser, 0 Ubetydelige/ingen konsekvenser, + Positive konsekvenser

Virkninger av et vern etter naturvernloven

Virkningen av mild og streng forskrift vil være lik i forhold til kraftutbygging. Innenfor et framtidig verneområde vil det være et absolutt forbud mot utbygging.

Utbyggingen av Nenna i Bal 13 vil ikke kunne gjennomføres. Virkningen av dette er derfor betydelig negativ. Ny tunnel mellom Balvatnet og Risvatnet berører ikke utredningsområdet direkte. Det vil likevel være behov for installasjoner på bakkenivå (for eksempel luftesystemer). Et vern vil kunne vanskeliggjøre plasseringen av disse. Vern vurderes derfor til å ha begrenset negativ virkning på prosjektet.

Utbyggingsalternativ 1 i Solvågbekken vil ikke kunne gjennomføres med et vern. Virkningen på dette er derfor betydelig negativ. Alternativ 2 berøres ikke av utredningsområdet. Et eventuelt vern i utredningsområdet vil derfor ikke påvirke denne delen av prosjektet.

Konsekvensvurdering et vern etter naturvernloven

Tabellen under gir en gjennomgang av vurderte konsekvenser vern. Metoden er gjennomgått i metodekapitlet. For kraftutbygging er det ikke forskjell på mild og streng forskrift. Kun de tiltakene som gir virkning er tatt med i tabell 4.

Tabell 4: Konsekvenser av et vern

Tiltak	Sted	Virkning	Konsekvens
Utbygging	Overføring Nenna	bn	--
	Overføringstunnel Balvatnet til Risvatnet	bg	--
	Solvågbekken alternativ 1	bn	0

P – positiv, bg – begrenset negativ, n – negativ, bn – betydelig negativ
 ---- Svært store negative konsekvenser, --- Store negative konsekvenser, -- Middels store negative konsekvenser, - Små negative konsekvenser, 0 Ubetydelige/ingen konsekvenser, + Positive konsekvenser

Oppsummering og avbøtende tiltak

Oppsummering

Et vern vil stoppe utbyggingen av Nenna som ligger i Samla Plan for vassdrag, kategori 1. Siden prosjektet vurderes som sannsynlig ikke gjennomførbar, gir dette kun middels store negative konsekvenser. Overføringstunnelen fra Balvatnet til Risvatnet vil kunne

gjennomføres selv om arealet over vernes. Det er likevel klart at forskriftene slik de er utformet vil vanskeliggjøre plasseringen av tekniske installasjoner som luftesystemer.

På grunn av de føringene som er lagt på kraftutbygging i verna vassdrag, vil aktuelle utbygginger av Bleikneselva ikke berøre utredningsområdet. Denne er derfor ikke vurdert nærmere i utredningen.

I Solvågbekken er det skissert to alternative utbygginger. Alternativet med størst fall er vurdert til sannsynlig ikke gjennomførbart. Vernet er derfor ikke vurdert til å ha noen konsekvenser for dette alternativet. Det reduserte alternativet er vurdert som mulig gjennomførbart. Dette ligger utenfor utredningsområdet. Vernet vil derfor ikke ha noen virkning på gjennomføringen av dette alternativet.

Avbøtende tiltak

Utyggingen av Nenna ses på som uforenlig med vern. Vi kan derfor ikke se at det er mulig å foreslå avbøtende tiltak i forhold til dette prosjektet. For ny overføringstunnel fra Balvatnet til Risvatnet vil det være to muligheter. Det ene er at forskriften åpner for at man kan gjøre mindre inngrep i samband med byggingen av en slik tunnel. Et annet alternativ vil være å avgrense det framtidige verneområdet slik at det ikke kommer i berøring med tunnelen.

Siden det lengste alternativet i Solvågbekken vurderes som sannsynlig ikke gjennomførbart og det korteste alternativet ligger utenfor, ser vi heller ikke her grunn til å foreslå avbøtende tiltak.

Kilder

Barlindhaug, S. 2001. "Bruks- og verneplan for Junkerdal/Balvatn Konsekvensutredning deltema kulturminner og kulturmiljø" NINA-NIKU

Direktoratet for naturforvaltning 2001. "Saksenvikelva, Saksenvik, Valken, Storforsen, Mettivatn og Botn kraftverker i 163.5Z/696 – Saksenvikelva. Vassdragsrapport nr 37"

Direktoratet for naturforvaltning 2001. "Friluftsliv i konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven" Håndbok 18 – 2001.

Fylkesmannen i Nordland 2002. "Konsekvensutredning for Junkerdal – Balvatn. Delutredning Landskap" Rapport 1/2003

Fylkesmannen i Nordland 2002. "Konsekvensutredning for Junkerdal – Balvatn. Delutredning Naturmiljø" Rapport 2/2003

Fylkesmannen i Nordland 2002. "Konsekvensutredning for Junkerdal – Balvatn. Delutredning Hytter /hyttebygging" Rapport 4/2003

Fylkesmannen i Nordland 2002. "Konsekvensutredning for Junkerdal – Balvatn. Delutredning Friluftsliv" Rapport 5/2003

Fylkesmannen i Nordland, miljøvernavdelingen. 1987. "Vassdragsrapport fra varig vernet vassdrag. 156 Skuortajavri /Villumvatnet." Rapport nr. 3/87.

Fylkesmannen i Nordland 1984. "Samlet plan for vassdrag. Vassdragsrapport for 694 Saltdalselva, 21 Solvågli." Nordland fylke og Saltdal kommune.

Fylkesmannen i Nordland 1984. "Samlet plan for vassdrag. Vassdragsrapport for 694 Saltdalselva, 31 Evenes og 32 Storeng." Nordland fylke og Saltdal kommune.

Fylkesmannen i Nordland 1984. "Samlet plan for vassdrag. Vassdragsrapport for 694 Saltdalselva, Vassbotn og Kråga." Nordland fylke og Saltdal kommune.

Fylkesmannen i Nordland 1984. "Samlet plan for vassdrag. Vassdragsrapport for 695 Ingeborgelva, 01 Saksenvik, 02 Botnevatn, 03 Storforsdalen." Nordland fylke og Saltdal kommune.

Fylkesmannen i Nordland 1984 "Samlet plan for vassdrag. Vassdragsrapport for 698 Sulitjelmavassdraget, 11 Fagerli, 12 Daja, 13 Bal." Nordland fylke og Saltdal kommune.

Prevista 2002. "Bruks- og verneplan for Junkerdal/Balvatn – Konsekvensutredning landbruk – Utredning av konsekvenser for jord- og skogressurser (unntatt reindrift), og økonomisk utnyttelse av jakt og fiske" Oppdragsrapport nr 7/2002.

Puchmann, O. 2001. "Karlegging av landskap i samband med bruks- og verneplan for Junkerdal – Balvatnområdet." NIJOS rapport nr 11/01.

Riseth J. Å. 2002. "Bruks- og verneplan for Junkerdal/Balvatn Konsekvensutredning for Samisk kulturutøvelse" Norut Samfunnsforskning AS Rapport nr 12/2002.

Miljøverndepartementet. 2000. "Rundskriv om konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven" Rundskriv T-2/2000.

Miljøverndepartementet. 1989. ”Ingeborgelv. 695 Ingebrogelv, 02 Botnvatn. Videreføringsprosjekt for 69501 Ingeborgelva.” Vassdragsrapport Nordland fylke, Saltdal kommune. Samlet plan for vassdrag.

Miljøverndepartementet. 1989. ”Corutjohka. 698 Sulitjelmavassdraget, 13 Bal.” Vassdragsrapport Nordland fylke, Saltdal og Fauske kommuner. Samlet plan for vassdrag.

Miljøverndepartementet. 1989. ”Tverrelva. 698 Sulitjelmavassdraget, Tverrelva ovf. .” Vassdragsrapport Nordland fylke, Fauske kommune. Samlet plan for vassdrag.

Miljøverndepartementet 1992. ”Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge.” St.meld.nr. 62 (1991-92).

NGU 2002. ”Mineraler og masseforekomster – konsekvensutredning i Junkerdal/Balvatn” NGU Rapport 2002.068.

Vistnes, I. Nellemann, C. 2002. ”Bruks- og verneplan for Junkerdal/Balvatn Konsekvensutredning for reindriften” Nina Oppdragsmelding 763.

Øy, H. 2002. ”Bruks- og verneplan for Junkerdal/Balvatn; Konsekvensutgreiing for deltema Reiseliv”